ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1979

Vyhlásené: 05.03.1979 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

23

VYHLÁŠKA

Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu

z 22. januára 1979,

ktorou sa určujú vyhradené tlakové zariadenia a ustanovujú niektoré podmienky na zaistenie ich bezpečnosti

Slovenský úrad bezpečnosti práce podľa § 5 ods. 1 písm. d) a f) zákona č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce (ďalej len „zákon“) a Slovenský banský úrad podľa § 57 ods. 1 písm. d) zákona č. 41/1957 Zb. o využití nerastného bohatstva (banský zákon) a podľa § 10 písm. a) a c) zákona Slovenskej národnej rady č. 42/1972 Zb. o organizácii a o rozšírení dozoru štátnej banskej správy po dohode s príslušnými orgánmi a organizáciami ustanovujú:

§ 1
Rozsah platnosti

(1) Vyhláška je záväzná pre organizácie, na ktoré sa vzťahuje pôsobnosť orgánov štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce,[1]) a pre organizácie, ktoré vykonávajú činnosť patriacu do pôsobnosti orgánov štátnej banskej správy.[2])

(2) Vyhláška sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru orgánov uvedených v § 3 ods. 2 písm. b) zákona.

§ 2
Vyhradené tlakové zariadenia

(1) Vyhradenými tlakovými zariadeniami podľa § 4 písm. d) až g) zákona (ďalej len „zariadenia“) sú:

a) parné a kvapalinové kotly (ďalej len „kotly“), ktorých konštrukčný pretlak presahuje 0,07 MPa a teplota pracovnej látky prevyšuje pri tomto pretlaku bod varu,

b) stabilné tlakové nádoby (ďalej len „tlakové nádoby“), ktorých najvyšší pracovný pretlak presahuje 0,07 MPa a ktoré obsahujú plyny, pary alebo žiarové, jedovaté a výbušné kvapaliny akejkoľvek teploty alebo akékoľvek kvapaliny s teplotou prevyšujúcou bod ich varu pri pretlaku 0,07 MPa,

c) kovové tlakové nádoby na prepravu plynov (ďalej len „nádoby na plyny“), ktorých kritická teplota je nižšia ako +50 °C, alebo plynov, pri ktorých pri teplote +50 °C je absolútny tlak (tenzia) par vyšší ako 0,3 MPa.

(2) Kotly sa delia do štyroch tried:

a) 1. trieda - parné kotly s menovitým množstvom vyrábanej pary nad 115 t/h,

b) 2. trieda - parné kotly s menovitým množstvom vyrábanej pary nad 50 t/h do 115 t/h (vrátane) alebo horúcovodné kotly s tepelným výkonom nad 35 MW,

c) 3. trieda - parné kotly s menovitým množstvom vyrábanej pary nad 8 t/h do 50 t/h (vrátane) alebo horúcovodné kotly s tepelným výkonom nad 5,8 MW do 35 MW (vrátane),

d) 4. trieda - parné kotly s menovitým množstvom vyrábanej pary do 8 t/h (vrátane) alebo horúcovodné kotly s tepelným výkonom do 5,8 MW (vrátane) a všetky ostatné kvapalinové kotly.

(3) Tlakové nádoby sa členia do skupín podľa najvyššieho pracovného pretlaku (p) v MPa a súčinu najvyššieho pracovného pretlaku a objemu (v) v litroch (ďalej len „bezpečnostný súčin“) takto:

a) skupinu A tvoria tlakové nádoby s najvyšším pracovným pretlakom presahujúcim 0,2 MPa, ktorých bezpečnostný súčin má hodnotu vyššiu než 10^3,

b) skupinu B tvoria ostatné tlakové nádoby.

(4) Ak má zariadenie niekoľko tlakových priestorov, posudzuje sa bezpečnostný súčin každého priestoru osobitne a zariadenie sa zaraďuje do skupiny, ktorá zodpovedá najvyššiemu bezpečnostnému súčinu.

(5) Objem v litroch je celkový priestor určený pre pracovnú látku (prípadne látky), ktorá je v zariadení pod pretlakom. Časť tlakového priestoru, ktorú tvoria vstavané časti, výmurovky, výplne a pod., sa pri výpočte objemu neodpočítava.

§ 3

Za zariadenia podľa tejto vyhlášky sa nepovažujú:

a) kotly pracujúce s rádioaktívnymi látkami alebo kotly umiestnené v prostredí s neutrónovým tokom,

b) kotly s objemom do 10 litrov (vrátane), pri ktorých bezpečnostný súčin z konštrukčného pretlaku v MPa a objemu v litroch neprevyšuje 10,

c) tlakové nádoby pracujúce s rádioaktívnymi látkami alebo tlakové nádoby umiestnené v prostredí s neutrónovým tokom,

d) tlakové nádoby do 10 litrov (vrátane), pri ktorých bezpečnostný súčin neprevyšuje 10,

e) tlakové nádoby z rúrok aj nekruhových prierezov s najväčším vnútorným rozmerom do 100 mm (vrátane) bez zberačov, prípadne so zberačmi, ak zberač z rúrky aj nekruhového prierezu nemá vnútorný rozmer väčší než 150 mm (vrátane),

f) výhrevné telesá na parné a vodné (kvapalinové) vykurovanie,

g) potrubie, jeho rozšírené časti a tlakové nádoby do neho vstavané (určené napr. na uvoľňovanie tlaku alebo ako zásobníky), ktorých vnútorný priemer (D) nepresahuje trojnásobok vnútorného priemeru (d) najväčšej prípojnej rúrky (D<3d), ako aj všetky rozšírené časti potrubia a tlakové nádoby do neho vstavané, ak sú určené len na dopravu pracovnej látky (napr. rozdeľovače, odlučovače, zberače),

h) tlakové časti strojov a technických zariadení, ktoré nie sú samostatnými tlakovými nádobami (napr. valce piestových strojov, skrine parných turbín, veterníky piestových kvapalinových čerpadiel, chladiče kompresorov, tlakové puzdrá zapuzdrených rozvodní),

i) ohrievače vzduchu, prašníky a čističe plynov vysokých pecí,

j) nafukovacie tlakové zariadenia, pri ktorých vnútorný pretlak stlačeného plynu zabezpečuje ich tvar a tuhosť (napr. pneumatiky, pneumatické nosníky, plaváky),

k) nádoby na plyny s tlakovým objemom do 0,22 litra (vrátane),

l) nenávratné tlakové nádoby na aerosoly a podobné použitie.

§ 4
Oprávnenie organizácií

(1) Vyrábať, montovať, opravovať a rekonštruovať zariadenie a vykonávať periodické skúšky nádob na plyny smú organizácie len na základe oprávnenia (ďalej len „oprávnená organizácia“).

(2) Oprávnenie vydáva inšpektorát bezpečnosti práce, prípadne obvodný banský úrad (ďalej len „orgán dozoru“), v obvode ktorého má organizácia sídlo, a to na základe písomnej žiadosti organizácie, doloženej stanoviskom jej nadriadeného orgánu.

(3) Organizácia v žiadosti uvedie:

a) presný názov a adresu,

b) názov a adresu závodu (prevádzkárne), pre ktorý žiada oprávnenie, pokiaľ nie je v sídle organizácie,

c) názov a adresu svojho nadriadeného orgánu,

d) označenie druhu žiadaného oprávnenia a jeho rozsahu,

e) zabezpečenie výkonu činnosti, na ktorú požaduje oprávnenie, po stránke technického vybavenia a odbornej kvalifikácie pracovníkov.

§ 5
Individuálne vyskúšanie

(1) Každý dohotovený kotol a tlaková nádoba musí výrobca podrobiť stavebnej a prvej tlakovej skúške. Tieto skúšky zabezpečuje a vykonáva výrobca, ak písomne nesplnomocnil ich vykonaním organizáciu, ktorá je oprávnená na montáž kotla alebo tlakovej nádoby. Ku každému kotlu alebo tlakovej nádobe musí výrobca vyhotoviť sprievodnú dokumentáciu vrátane pasportu (revíznej knihy) v rozsahu ustanovenom technickými normami.

(2) Po úspešnej stavebnej a prvej tlakovej skúške revízny technik výrobcu, prípadne organizácie, ktorá vykonáva montáž, označí nity továrenskému štítku okrúhlym razidlom priemeru 10 mm so značkou alebo skráteným názvom svojej organizácie. Odtlačkom tohto razidla označí i príslušné miesto pasportu (revíznej knihy).

(3) Výrobcovia, prípadne organizácie, ktoré vykonávajú montáž, sú povinní písomne oznámiť orgánom dozoru aspoň 15 dní vopred čas a miesto vykonávaných skúšok kotlov s konštrukčným pretlakom presahujúcim 1,6 MPa a tlakových nádob skupiny A s najvyšším pracovným pretlakom presahujúcim 2,5 MPa.

(4) Každú vyrobenú nádobu na plyny musí výrobca podrobiť prvej skúške.

(5) Po úspešnej prvej skúške skúšobný orgán označí nádobu na plyny razidlom[3]) a dátumom skúšky.

§ 6
Skúšky po opravách a rekonštrukciách

(1) Po oprave alebo rekonštrukcii kotla alebo tlakovej nádoby je oprávnená organizácia povinná vykonať stavebnú a tlakovú skúšku predpísaným pretlakom. Hodnota pretlaku je uvedená v sprievodnej dokumentácii zariadenia.

(2) O skúške vyhotoví oprávnená organizácia protokol, ktorý sa stáva neoddeliteľnou súčasťou sprievodnej dokumentácie zariadenia spolu s technickou dokumentáciou opravy alebo rekonštrukcie.

(3) Oprávnená organizácia je povinná písomne oznámiť 15 dní vopred orgánom dozoru, v obvode pôsobnosti ktorých sa zariadenie nachádza, dátum vykonania skúšok kotlov s konštrukčným pretlakom presahujúcim 1,6 MPa a tlakových nádob skupiny A s najvyšším pracovným pretlakom presahujúcim 2,5 MPa.

§ 7
Revízie a skúšky kotlov a tlakových nádob v prevádzke

(1) Revízie a skúšky kotlov a tlakových nádob v prevádzke smie vykonávať len revízny technik (§ 8). Spôsob, termíny a prípady vykonania revízií a skúšok tesnosti ustanovujú technické normy.

(2) Tlakovú skúšku vykonáva revízny technik spravidla vodou, prípadne olejom alebo inou nežieravou, nejedovatou a nevýbušnou kvapalinou. Výsledok skúšky zapíše do revízneho záznamu. Hodnota skúšobného pretlaku je uvedená v sprievodnej dokumentácii zariadenia.

(3) Ak v dôsledku nového nastavenia poistného ventilu došlo k zmene nastavených hodnôt, revízny technik opraví príslušné údaje v pasporte (revíznej knihe) zariadenia.

(4) Tlaková skúška sa musí vykonať,

a) ak tak určia orgány dozoru,

b) najneskoršia do 9 rokov od vykonania predchádzajúcich tlakovej skúšky skúšobným pretlakom, ak v sprievodnej dokumentácii nie je určená kratšia lehota.

(5) Okrem prípadov uvedených v odseku 4 musí sa tlaková skúška pri stabilných kotloch vykonať vždy po ich premiestnení pred opätovným začatím prevádzky a pri všetkých kotloch vždy po prevádzkovej prestávke dlhšej ako 2 roky.

(6) V jednotlivých technicky zdôvodnených prípadoch môže orgán dozoru predĺžiť lehotu tlakových skúšok, prípadne navrhnúť miesto tlakovej skúšky iný spôsob skúšania.

(7) Organizácia, ktorá má v prevádzke kotol (ďalej len „prevádzateľ"), je povinná písomne oznámiť orgánom dozoru aspoň 30 dní vopred dátum tlakovej skúšky.

§ 8
Revízny technik a skúšobný orgán

(1) Revíznym technikom je pracovník poverený organizáciou revíziami a skúškami kotlov a tlakových nádob, ktorý má pre túto činnosť osvedčenie vydané orgánom dozoru na základe vykonanej skúšky. Pracovníka na skúšku prihlasuje organizácia, s ktorou je v pracovnom pomere.

(2) Uchádzač o osvedčenie revízneho technika musí mať dokončené úplné stredné odborné strojnícke vzdelanie a najmenej päťročnú prax v odbore tlakových zariadení. Pre uchádzača o osvedčenie revízneho technika kotlov 4. triedy stačí výučný list v strojníckom odbore a najmenej sedemročná odborná prax v odbore tlakových zariadení.

(3) Skúšobným orgánom je pracovník poverený oprávnenou organizáciou vykonávať prvé a periodické skúšky nádob na plyny.

(4) Skúšobný orgán vykonávajúci prvé skúšky musí mať dokončené úplné stredné odborné strojnícke vzdelanie, najmenej päťročnú odbornú prax v odbore tlakových zariadení a osvedčenie

vydané orgánom dozoru na základe vykonanej skúšky. Uchádzača prihlasuje na skúšku organizácia, s ktorou je v pracovnom pomere.

(5) Skúšobný orgán vykonávajúci periodické skúšky musí mať aspoň výučný list v strojníckom odbore a najmenej päťročnú odbornú prax v odbore tlakových zariadení.

(6) Ak má uchádzač vyššie odborné strojnícke vzdelanie, než je predpísané v odsekoch 2 a 4, stačí dvojročná odborná prax. Ak má uchádzač iné odborné vzdelanie, orgány dozoru rozhodnú o dobe trvania odbornej praxe.

(7) Revízny technik a skúšobný orgán vykonávajúci prvé skúšky sú povinní uvádzať v zázname o úkonoch, ktoré vykonali, evidenčné číslo svojho osvedčenia.

Kontrolné prehliadky a skúšky

§ 9

(1) Na ciele štátneho odborného dozoru je prevádzateľ povinný pripraviť kotly a tlakové nádoby na kontrolnú prehliadku alebo skúšku na dohodnutý deň a za podmienok určených orgánom dozoru.

(2) Technické úkony nevyhnutné pri riadnom výkone prehliadky alebo skúšky riadi a vykonáva revízny technik alebo iný odborne spôsobilý pracovník, ktorého určí prevádzateľ.

§ 10

(1) Stavebné a prvé tlakové skúšky vyrobených, zmontovaných, opravených alebo rekonštruovaných kotlov a tlakových nádob smie vykonávať len revízny technik oprávnenej organizácie (§ 8).

(2) Prvé skúšky a periodické skúšky nádob na plyny smie vykonávať len skúšobný orgán oprávnenej organizácie (§ 8).

§ 11
Kuriči kotlov

(1) Prevádzka kotla je dovolená, ak jeho obsluhu vykonáva odborne spôsobilý pracovník (ďalej len „kurič“), ktorému bol po úspešne vykonanej základnej skúške vydaný kuričský preukaz príslušným inšpektorátom bezpečnosti práce (ďalej len „inšpektorát“). Základná skúška oprávňuje kuriča samostatne obsluhovať kotly 4. triedy.

(2) Kurič môže samostatne obsluhovať kotly 1. až 3. Triedy alebo kotly na iné ako v kuričskom preukaze uvedené palivo až po vykonaní príslušnej doplnkovej skúšky.

(3) Ak kurič závažným spôsobom poruší svoje povinnosti, môže mu inšpektorát odobrať kuričský preukaz.

(4) Ak kurič neobsluhuje kotol päť rokov, stráca jeho kuričský preukaz platnosť.

(5) Opätovné získanie preukazu je podmienené vykonaním novej základnej skúšky.

(6) Kuričský preukaz nie je potrebný na obsluhu kotlov 4. triedy

a) plnoautomatizovaných s menovitým množstvom vyrábanej pary do 0,5 t/h,

b) plnoautomatizovaných kvapalinových s tepelným výkonom do 0,35 MW,

c) s konštrukčným pretlakom do 0,3 MPa a s objemom do 100 litrov.

Kuriči týchto kotlov musia byť poučení o obsluhe a zacvičení, o čom musí prevádzateľ spísať zápisnicu.

§ 12
Základné skúšky

(1) Základné kuričské skúšky (skúšky odbornej spôsobilosti kuričov) sa vykonávajú na inšpektorátoch.

(2) Prihlášky na základné skúšky podávajú uchádzači na predpísanom formulári prostredníctvom prevádzateľa na inšpektoráte, v obvode ktorého sa kotol nachádza.

(3) Na základnú skúšku môžu byť pripustení uchádzači

a) starší ako 18 rokov,

b) telesne i duševne spôsobilí vykonávať prácu kuriča,[4])

c) ktorí podľa potvrdenia prevádzateľa kotla majú šesťmesačný odborný zácvik v obsluhe kotla aspoň 4. triedy pod dohľadom kuriča s platným kuričským preukazom,

d) ktorí sa preukážu potvrdením o absolvovaní odborného kurzu prevádzky a obsluhy kotlov v trvaní aspoň 20 vyučovacích hodín vrátane vykonanej skúšky,

e) ktorí preukážu kvalifikáciu požadovanú osobitným predpisom v prípade, že majú obsluhovať kotol s plynovým kúrením.[5])

(4) Úľavu z predpísaného zácviku podľa odseku 3 písm. c) môže na žiadosť prevádzateľa v mimoriadnych prípadoch povoliť inšpektorát.

(5) Inšpektorát upovedomí prevádzateľa o dni a mieste konania skúšky najmenej 15 dní vopred. Prevádzateľ informuje prihláseného uchádzača a zabezpečí jeho účasť.

(6) Po úspešne vykonanej základnej skúške inšpektorát vydá uchádzačovi kuričský preukaz.

§ 13
Doplnkové skúšky

(1) Uchádzači o doplnkové skúšky musia absolvovať šesťmesačný odborný zácvik v obsluhe kotla príslušnej triedy pod dohľadom kuriča s platným kuričským preukazom a odborný kurz, a to v dĺžke 30 hodín pre kotly 3. triedy, 50 hodín pre kotly 2. triedy a 100 hodín pre kotly 1. triedy. V prípade doplnkovej skúšky na obsluhu kotlov najbližšej vyššej triedy alebo kotlov na iné palivá v rámci tej istej triedy kotla rozhoduje o dĺžke odborného zácviku a nevyhnutnosti odborného kurzu prevádzateľ podľa vyjadrenia revízneho technika, ale odborný zácvik musí trvať najmenej 2 mesiace.

(2) Doplnkové skúšky sa vykonávajú pred skúšobnou komisiou vymenovanou a zvolanou prevádzateľom, ktorý je povinný písomne oznámiť inšpektorátu termín a miesto konania skúšky najneskôr 15 dní vopred.

(3) Skúšobná komisia sa skladá z predsedu, ktorým musí byť splnomocnený zástupca prevádzateľa, a najmenej z dvoch členov, z ktorých jeden musí byť revíznym technikom a jeden zástupcom príslušného závodného výboru Revolučného odborového hnutia.

(4) Kurič predloží skúšobnej komisii pred začatím skúšky doklady o tom, že spĺňa určené požiadavky. Komisia napíše o priebehu skúšky zápisnicu, ktorú podpíše predseda a ostatní členovia komisie.

(5) Predseda skúšobnej komisie zapíše do kuričského preukazu úspešné vykonanie doplnkovej skúšky.

(6) Zoznamy skúšaných a zápisnice o výsledkoch skúšok sa uschovávajú v organizácii, ktorá skúšobnú komisiu vymenovala.

(7) Na jednotný spôsob vykonávania doplnkových skúšok dozerajú inšpektoráty.

Spoločné a záverečné ustanovenia

§ 14

(1) Prevádzatelia zariadení sú povinní do jedného roka odo dňa účinnosti tejto vyhlášky písomne nahlásiť orgánom dozoru do evidencie počty zariadení v prevádzke rozdelených podľa § 2 ods. 2 a 3, ako aj spôsob zabezpečovania ich revízií a skúšok.

(2) Organizácie vykonávajúce činnosť uvedenú v § 4 doteraz bez oprávnení sú povinné požiadať o ne do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky.

(3) Osvedčenia vydané orgánmi dozoru revíznym technikom a skúšobným orgánom na vykonanie prvých skúšok nádob na plyny pred účinnosťou tejto vyhlášky zostávajú v platnosti.

(4) Kuričské preukazy vydané pred účinnosťou tejto vyhlášky zostávajú v platnosti, ak zodpovedajú novému triedeniu kotlov. V ostatných prípadoch musí kurič vykonať predpísanú skúšku najneskôr do jedného roka odo dňa nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky.

§ 15

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. júlom 1979.[6])

Predseda Slovenského banského úradu

Ing. Baran CSc. v. r.

Riaditeľ Slovenského úradu bezpečnosti práce

Ing. Kováč v. r.

1) § 3 ods. 1 zákona.

2) § 37 zákona č. 41/1957 Zb. o využití nerastného bohatstva (banský zákon), § 3 zákona č. 42/1972 Zb. o organizácii a o rozšírení dozoru štátnej banskej správy.

3) ČSN 07 8305 Kovové tlakové nádoby na dopravu plynu. Technické pravidlá.

4) Smernice Ministerstva zdravotníctva č. 49/1967 Vestníka Ministerstva zdravotníctva o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na prácu v znení smernice Ministerstva zdravotníctva SSR č. 17/1970.

5) Vyhláška č. 26/1979 Zb., ktorou sa určujú vyhradené plynové zariadenia a ustanovujú niektoré podmienky na zaistenie ich bezpečnosti.

6) Týmto dňom strácajú účinnosť ustanovenia vyhlášky č. 133/1973 Zb. týkajúce sa vyhradených tlakových zariadení, ktorá bola zrušená vyhláškou č. 22/1979 Zb.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.